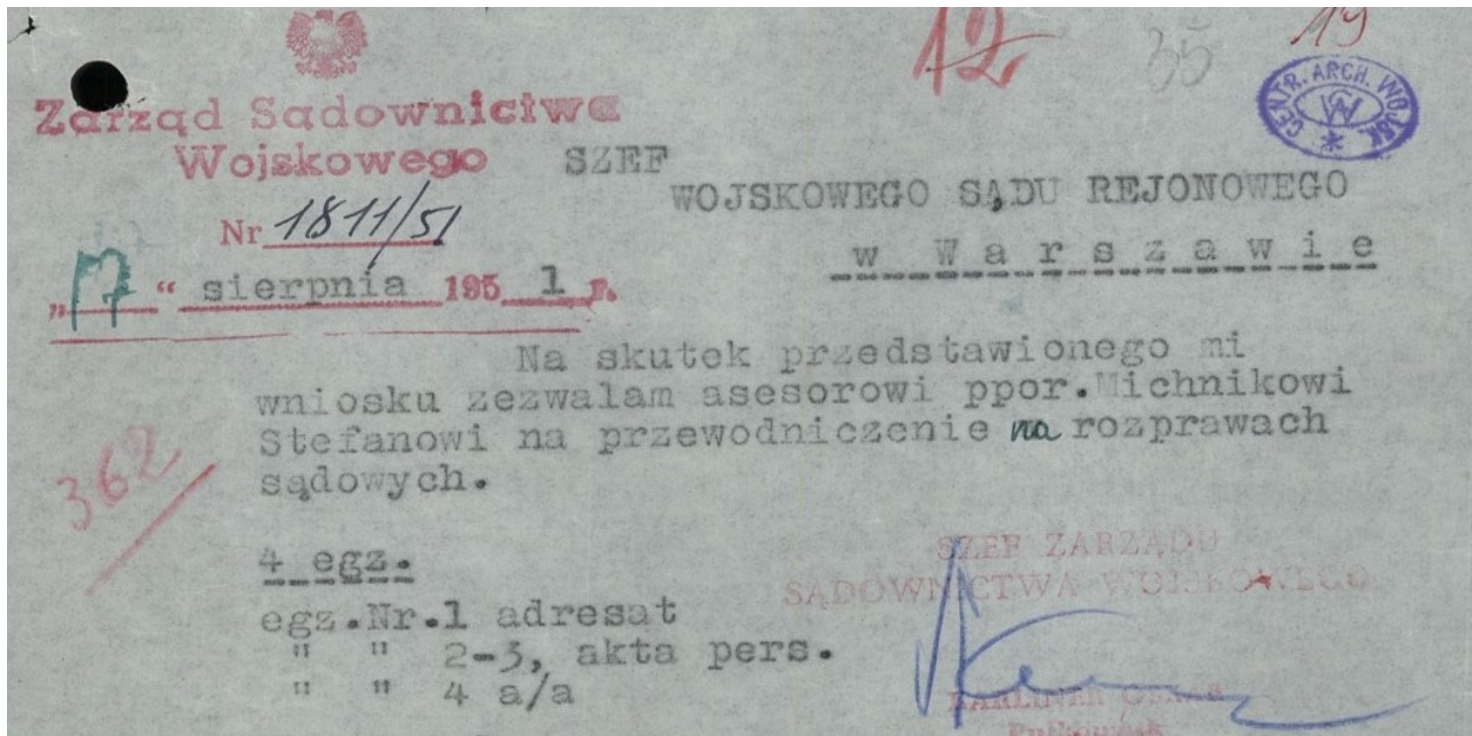

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/okupacja-sowiecka/75286,Stefan-Michnik-nieuchwytny-zbrodniarz-w-sędziowskiej-todze.html>

ARTYKUŁ

Stefan Michnik - nieuchwytny zbrodniarz w sędziowskiej todze

OKRES HISTORYCZNY

(1945-1948) Pierwsze lata Polski Ludowej (1948-1956) Stalinizm w Polsce

Autor: SYLWIA AFRODYTA KAROWICZ-BIENIAS

12.10.2020

U schyłku II wojny światowej, podczas konferencji w Jałcie w lutym 1945 r. na skutek decyzji podjętych przez państwa alianckie, Polska znalazła się w

sowieckiej strefie wpływów.

Najważniejsze stanowiska w powojennym aparacie sądowym powierzano oficerom armii sowieckiej delegowanym do Wojska Polskiego, a do ław sędziowskich werbowano absolwentów Oficerskich Szkół Prawniczych.

Przedstawiciele nowej władzy, w myśl hasła „Kto nie z nami, ten przeciwko nam”, jako cel prześladowań obrali środowiska niepodległościowe, niechętne wprowadzaniu systemu komunistycznego w Polsce. Za największych wrogów uznano zaś żołnierzy Armii Krajowej, powracających do kraju członków Armii Polskiej na Zachodzie oraz młodzież zrzeszaną w organizacjach harcerskich i paramilitarnych. Choć w przeważającej większości podejmowano wobec nich działania zbrojne realizowane przez służby mundurowe, to walka z niepożądanym „elementem reakcyjnym” toczyła się również na mniej oczywistych frontach, w tym na gruncie sądowno-administracyjnym. Służyło temu między innymi zatrudnianie w urzędach pracowników wywodzących się ze środowisk wiernych ideologii komunistycznej oraz odpowiednio ukształtowane prawo, które egzekwowano rękoma prokuratorów i sędziów. Najważniejsze stanowiska w powojennym aparacie sądowym powierzano oficerom armii sowieckiej delegowanym do Wojska Polskiego, a do ław sędziowskich werbowano absolwentów Oficerskich Szkół Prawniczych.

Wojtek
1949
5/28

Podać

Proszę przysłać mi w punkt składowy Oficerskiej
• Szkoły Prawniczej W.P. Słaba w odrodzonym trybie
Polskim jest dla mnie carystem, i dlatego też
proszę przysłać mi, dam zamieszanie
do nauki humanistycznej, uzupełnił zaś do prawa
wice prokuratora charakteru oficera - prokuriera
stwierdził Polskę ludową. Mam mi os. stawił
zawieszę Polski ludowej i przydam, że mi się
• marzył o, aby ja należał do cyfrowa.

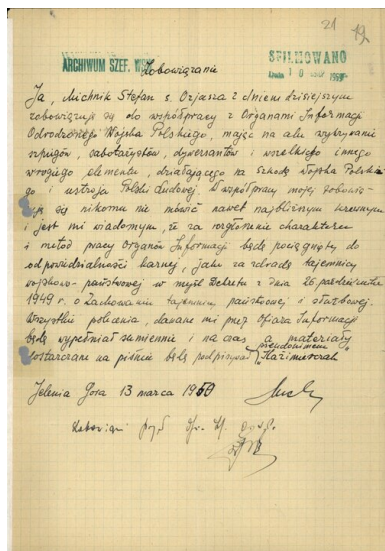
Suchan

Warszawa, dnia 27 kwietnia 1949 roku.

**Podanie Stefana Michnika o
przyjęcie do szkoły wojskowych
„prawników” stalinowskich. Z
zasobu IPN**

Stefan Michnik. Fot. z zasobu IPN

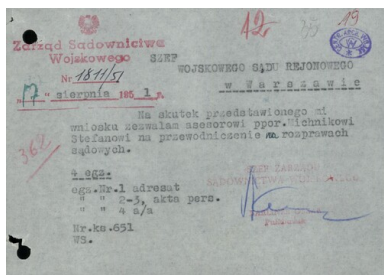
**Zobowiązanie Stefana Michnika
do pracy agenturalnej na rzecz**

**zbrodniczej stalinowskiej
Informacji Wojskowej. Z zasobu
IPN**

Nazwano go sędzią

Jednym z sędziów zatrudnionych w służbie terroru był urodzony w 1929 r. w Drohobyczu Stefan Michnik. Wywodził się on z rodziny działaczy komunistycznych, której status określić można jako „inteligencja pracująca”. Od lat młodzieńczych działał aktywnie w organizacjach krzewiących idee wyznawane przez swoich rodziców. W trakcie pobierania nauki w Oficerskiej Szkole Prawniczej został tajnym informatorem (ps. „Kazimierczak”) i szybko awansował w wewnętrznych strukturach organizacji. Niedługo po uzyskaniu dyplomu OSP został zatrudniony jako asesor w Wojskowym Sądzie Rejonowym w Warszawie w stopniu podporucznika. Miał wówczas zaledwie 22 lata.

Już dwa tygodnie po objęciu stanowiska wydał swój pierwszy wyrok dożywotniego pozbawienia wolności, a pół roku później zasiadał w składzie orzekającym w wyreżyserowanych procesach ponad stu żołnierzy Wojska Polskiego. Na skutek przeprowadzonych postępowań wydano wówczas aż czterdzieści wyroków śmierci, z których połowę wykonano.

**Zgoda (wydana przez Oskara
Karlinera - jednego z
największych zbrodniarzy
komunistycznych) umożliwiającą
Stefanowi Michnikowi
przewodniczenie stalinowskim
rozprawom sądowym, 1951. Z
zasobu IPN**

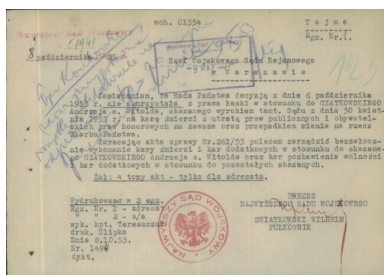
W trakcie pobierania nauki w Oficerskiej Szkole Prawniczej Stefan Michnik został tajnym informatorem (ps. „Kazimierczak”) i szybko awansował w wewnętrznych strukturach organizacji. Niedługo po uzyskaniu dyplomu został zatrudniony jako asesor w Wojskowym Sądzie Rejonowym w Warszawie w stopniu podporucznika. Miał wówczas zaledwie 22 lata.

Stefan Michnik pracował w WSR w Warszawie do 20 listopada 1953 r. W ciągu niespełna 2,5 roku pracy zdążył poznać się jako sędzia wyjątkowo surowy wobec oskarżonych, którzy głosili poglądy nieprzychylne panującej władzy. Podsądni skazywani byli na surowe kary bez obiektywnych przesłanek potwierdzających ich winę. W uzasadnieniu podawano, że nie rokują oni poprawy, pomimo braku ich uprzedniej karalności, a nawet bardzo młodego wieku. Michnik często bezprawnie, nawet w świetle przepisów ówczesnie obowiązującego prawa, nadużywał stosowania wobec podejrzanych środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania. Fakt, że wydawane przez niego wyroki powodowane były pobudkami o tle ideologicznym świadczą chociażby sformułowania używane w uzasadnieniach zapadłych orzeczeń. Zawierały one bowiem takie określenia względem skazanych jak „stary wróg Polski Ludowej”, „działał pod wpływem nienawiści do swojej ojczyzny” czy „zdradził on w sposób ohydny swą klasę”. Co więcej, wniosek taki wysunąć można z wypowiedzi samego Michnika na jednej z narad partyjnych:

„Nam wtedy imponowało powiedzenie o zaostrzającej się walce klasowej i nieprawdę powie ten, kto by twierdził, że wtedy z niechęcią rozpatrywał sprawy”

lub

„(...) nas łatwo było dostosować do systemu, używać jako (...) narzędzie terroru w stosunku do niewinnych ludzi”.

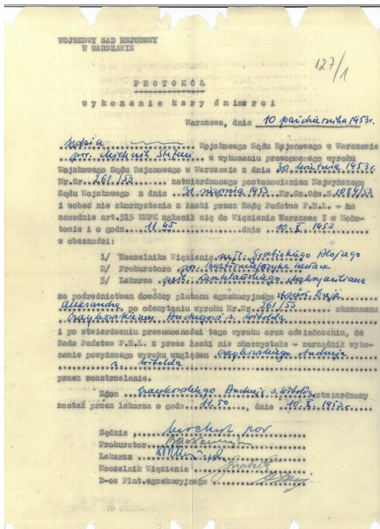
Rada Państwa nie skorzystała z prawa łaski - mord PRL na mjr. Andrzeju Czaykowskim został ostatecznie zatwierdzony. W skład tej Rady wchodził m.in. szef ówczesnego „Sądu Najwyższego” Wacław Barcikowski oraz profesorowie Jan Dembowski, Stefan Ignar i Zygmunt Modzelewski. Z zasobu IPN

W trakcie swojej krótkiej kariery sędziowskiej wydał dziesiątki wyroków długoletniego pozbawienia wolności, a także 7 wyroków śmierci. Zdarzało się również, że osobiście uczestniczył w ich wykonaniu. Tak było m.in. 10 października 1953 r. w przypadku egzekucji cichociemnego – rtm. Andrzeja Czaykowskiego (ps. „Garda”) w więzieniu na Mokotowie.

Niezbędnym jednak jest podkreślenie, że Stefan Michnik nigdy nie uzyskał pełnego wykształcenia prawniczego. Po zakończeniu kariery sędziowskiej, pracował krótko na stanowiskach administracyjnych, przez kilka miesięcy w latach 1957-58 próbował swoich sił jako adwokat, a w 1958 r. został redaktorem wydawnictwa MON. Pracował tam do 1969 r., kiedy to wyemigrował na stałe do Szwecji.

Sprawiedliwość niezrealizowana

Po raz pierwszy radykalność działań Michnika została dostrzeżona jeszcze za czasów PRL-u. Znalazł się on bowiem jako najmłodszy na liście sędzia łamiący prawo proceduralne w tzw. Raporcie Mazura, jednak nie wyciągnięto wówczas wobec niego żadnych konsekwencji prawnych czy choćby dyscyplinarnych. W latach 90. XX w. natomiast sądy powszechne zaczęły przyznawać odszkodowania osobom pokrzywdzonym przez niesprawiedliwie wydane przez niego wyroki.

Dokument potwierdzający zamordowanie w imieniu PRL mjr. Andrzeja Czaykowskiego, sygnowany m.in. przez - obecnego przy tym mordzie - Stefana Michnika. Z zasobu IPN

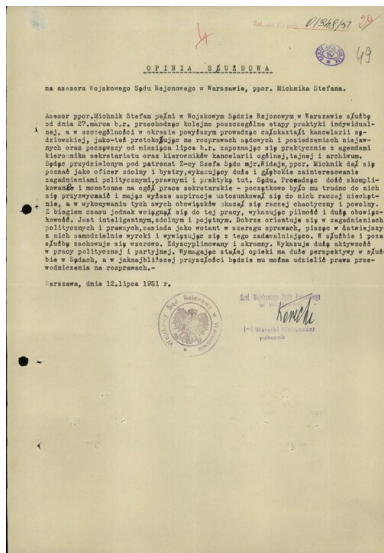

**Andrzej Czaykowski „Garda”,
oficer Wojska Polskiego,
cichociemny, żołnierz dywersji
AK, bohater Powstania
Warszawskiego, więzień
niemieckich obozów
koncentracyjnych. W 1953 r., jako
wróg Związku Sowieckiego,
zamordowany przez
kolaboracyjne władze
komunistyczne w Warszawie. Fot.
z zasobu IPN**

Choć Szwecja związana jest licznymi umowami międzynarodowymi zobowiązującymi ją do współpracy z Polską i innymi krajami UE w czynnościach obejmujących procedurę karną, z przyjętych na siebie obowiązków się nie wywiązuje i nie ponosi z tego tytułu żadnych konsekwencji.

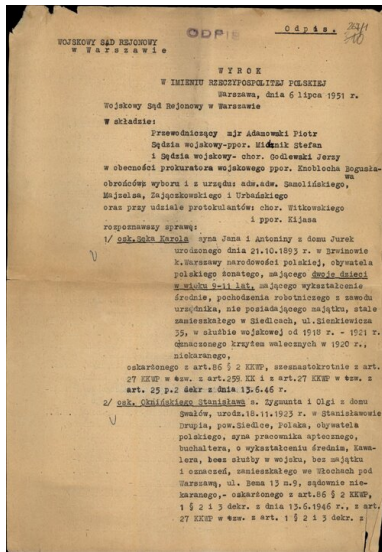

**Opinia o Stefanie Michniku
Aleksandra Wareckiego
(właściwie: Warenhaupta),
jednego z najkrwawszych
komunistycznych morderców w
togach na ziemiach polskich po
1944 r. Z zasobu IPN**

W 2019 r. decyzją prokuratura Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu prowadzone dotychczas oddzielnie postępowania karne zostały połączone i uzupełnione o dodatkowe zarzuty. Łącznie ich liczba wyniosła 93, z których wszystkie czyny stanowiły zbrodnie komunistyczne wypełniające znamiona zbrodni przeciwko ludzkości. We wrześniu tegoż roku wystąpiono więc z wnioskiem o wydanie trzeciego Europejskiego Nakazu Aresztowania. W uzasadnieniu wskazano, że w przypadku wszystkich objętych wnioskiem przestępstw bez wątpienia stwierdzić można, iż stanowiły zaplanowany i świadomy akt represji wobec osób uznanych za politycznych wrogów ustroju komunistycznego. Wojskowy Sąd Okręgowy w Warszawie przychylił się do przedstawionej argumentacji, wydając ostatecznie jak dotąd ENA w październiku 2019 r.

Niestety, sąd szwedzki po raz kolejny odmówił wydania Stefana Michnika w ręce przedstawicieli polskiego wymiaru sprawiedliwości powołując się na argumenty przytoczone w poprzednich decyzjach odmownych. Ze względu na to postępowanie wobec zbrodniarza sądowego ponownie zostało zawieszono z początkiem 2020 r. Choć Szwecja związana jest licznymi umowami międzynarodowymi zobowiązującymi ją do współpracy z Polską i innymi krajami UE w czynnościach obejmujących procedurę karną, z przyjętych na siebie obowiązków się nie wywiązuje i nie ponosi z tego tytułu żadnych konsekwencji. Polska natomiast jest w tej sytuacji

bezsilna, zaś osoba odpowiedzialna za cierpienie dziesiątków ludzi i ich rodzin – nadal pozostaje bezkarna.

Pierwsza strona wyroku
wydanego przez Wojskowy Sąd
Rejonowy w Warszawie - ze
Stefanem Michnikiem w składzie -
który między innymi skazywał 3
osoby na karę śmierci.
Ostatecznie, spośród tak
wskazanych do zamordowania,
komuniści w majestacie
„ludowego państwa” rok później
(1952) zabijają 2 żołnierzy z
prowadzących walkę z okupacją
sowiecką Narodowych Sił
Zbrojnych: mjr. Karola Sęka i
Stanisława Oknińskiego. Z zasobu
IPN

- 21 -

200/10

W. Jan Jakubski Mierozysław Jest winien tego, że:

1/ w sierpniu 1945 r., a następnie od 25 października 1945 r. do października 1947 r. na terenie Świdnicy i okolicy usiłował zmienił przemocą państwa Polskiego - przez branie udziału w nielegalnym do tego celu nielegalnym związku "Narodowe Siły Zbrojne", pełniąc w nim funkcje wybitnego członka, a następnie łącznika między Komendą Okręgu III w Świdnicy, a dowódcą oddziału P.A.S. w terenie - czym dopuścił się przestępstwa z art. 86 § 2 K.K.P.

2/ w lipcu 1947 r. dopuścił w dokonaniu wypadków zabudowanych na poczcie Derespedzi - na stacji Północnej - przez na postąg hakowania-siedzenia na stacji Północnej w ten sposób, że przekazał sprzączki-sapachy t.j. osł. Okładkiem i jego bojówce rozbite Komendy Okr. P.A.S. i otrzymane wydziały co do nielegalnego czasu i sposobu dokonania wypadku - czym dopuścił się przestępstwa z art. 28 K.K.P. w sw. z art. 298 K.K.

- 1. na to skazał: -

ad 1. Jan Karol - na czym pod / na mocy art. 86 § 4 K.K.P. na karę śmierci z utratą praw publicznych i obywatelskich praw honorowych na zawsze i przepadkiem całego mienia na rzecz Skarbu Państwa,

za to w ułgi art. 46 § 1 n 1 46 § 1 K.K.P. /

- na czym w pkt 2 pod a/, b/, c/ i d/, -

na mocy art. 261 KK na karę po 5 /3/4/ lat więzienia w tych okryde, w tym że kary te uległy złagodzeniu po ułgi art. 6 § 1 pkt 2 ustawy z dnia 22.2.1947 r. o amnestii do 2 /wzrost/ lat 1 6 /wzrost/ ciał/ niedługo więzienia łódź. -

na czym w pkt 2, pod e/, f/, g/, h/, i/, j/, k/, l/ -

na mocy art. 259 KK na karę po 6 /wzrost/ lat więzienia w tych okryde z tych okryde z tych kar ulega złagodzeniu na mocy art. 6 § 1 pkt 2 ustawy z dnia 22.2.1947 r. o amnestii do 2 /wzrost/ lat więzienia.

- na czym w pkt 2 pod f/, h/, k.f. na mocy art. 259 KK na karę po 10 /dziesiąt/ lat więzienia w tym, że łódź z tych kar ulega złagodzeniu po ułgi art. 6 § 1 pkt 2 ustawy o amnestii do kary 6 /sześć/ lat i 8

...i za to skazał... na karę śmierci z utratą praw publicznych i obywatelskich praw honorowych na zawsze i przepadkiem całego mienia na rzecz Skarbu Państwa... (z tego samego wyroku m.in. „sędziego” Stefana Michnika). Z zasobu IPN

- 13 -

31

Je jest w grzeszności w zwłokach z art. 229 K.K. /.../

Przewodniczący /.../ Piotr Adamowski

Wzrost /.../ Piotr Adamowski

Wzrost /.../ Piotr Adamowski

Wzrost /.../ Piotr Adamowski

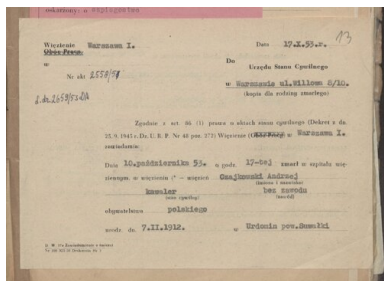
Wyrok, w tym kary śmierci, zasądził: Piotr Adamowski,

**Stefan Michnik i Jerzy Godlewski
(ostatnia strona wyroku, po
którym komuniści zamordowali
Karola Sęka i Stanisława
Oknińskiego). Z zasobu IPN**

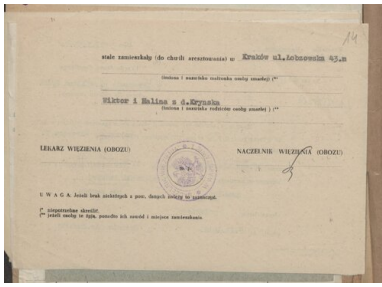
Na zakończenie warto przytoczyć cytaty Stefana Michnika z wywiadu dla szwedzkiej gazety „Dagens Nyheter”:

„Wierzyłem, że służę swojemu krajowi. Dziś widzę, że zostałem oszukany”.

Czy w świetle powyższych rozważań możemy wierzyć, że te słowa są szczerze? I czy kiedykolwiek poznamy odpowiedź na to pytanie?

**W taki sposób Urząd Stanu
Cywilnego dowiadywał się o
śmierci ofiar mordów w imieniu
PRL: o faktycznie zamordowanym
Andrzeju Czaykowskim - zmarł w
szpitalu więziennym, w więzieniu
(s. 1). Z zasobu IPN**

Druga strona zawiadomienia przesłanego do Urzędu Stanu Cywilnego przez naczelnika więzienia mokotowskiego w Warszawie, gdzie zamordowano mjr. Andrzeja Czaykowskiego (w oficjalnym języku PRL: *zmarł*). Z zasobu IPN

Wybór i opracowanie materiału ilustracyjnego do artykułu - Redakcja portalu

COFNIJ SIĘ